

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

DAKTILOLOGIYA VA IMO-ISHORAGA O'RGATISH METODIKASI
O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 100000 – Ta'lim
Ta'lim sohasi: 110000 – Ta'lim
Ta'lim yo'nalishi: 60112700-Maxsus pedagogika: surdotarjimonlik
faoliyati

Chirchiq – 2023

Fan/modul kodi DVHO'M 208		O'quv yili 2024-2025	Semestr 3-4	ECTS - Kreditlar 4-4	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4-4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)		Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Daktilologiya va imo-ishoraga o'rgatish metodikasi	120		120	240
2.	I. Fanning mazmuni. Fanni o'qitishdan maqsad –kar odamlar foydalanadigan imo-ishoralarning ko'lamini to'laroq qamrab olishga harakat qilishgan. Modulga kiritilgan O'zbekiston kar va zaif eshituvchilari foydalanadigan imo-ishoralar faqat o'zaro muloqot vositasigina bo'lib qolmay, balki pedagogik, ijtimoiy-reabilitatsion ahamiyatga egadir: eshitishida nuqsoni bo'lgan odamlarni eshitadigan odamlar jamiyatiga kirib borishiga va o'z imkoniyatlarini to'laroq amalga oshirishga qaratilgan. Fanni o'qitish vazifasi - Kar bolalar uchun bog'cha va maktabning boshlang'ich sinflarida daktilologiyadan asosiy o'qitish vositasi sifatida, shu maktabning yuqori sinflarida esa undan yordamchi o'qitish vositasi sifatida foydalaniladi. Kar-soqovlarga ta'lim berishda daktilologiya birdan-bir muomala vositasidir II. Nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: III SEMESTR 1-mavzu. O'zbekiston karlarining imo-ishora nutqi tarixidan O'zbekiston va boshqa sobiq sovet ittifoqi davlatlari hududida rus imo-ishora tili (RIT) ishlatiladi. Dastlabki tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, Qirg'iziston, Tojikiston va O'zbekistonda qo'llaniladigan imo-ishora tili Rossiya Federatsiyasida qo'llaniladigan RITdan unchalik farq qilmaydi. Biroq mahalliy madaniy kontekstdan kelib chiqib, ba'zi farqlanishlar ham kuzatiladi. 2-mavzu. O'zbek tilining daktil alifbosi Daktilologiya (qadimgi yunoncha: δάκτυλος [daktilo] — barmoq va qadimgi yunoncha: λόγος [logiya]) — nutq shakli; o'ziga xos tarzda qo'l barmoklari yordamida gaplashish. Muayyan alifbodagi har bir "arfni ifodalash uchun barmoqlarga turlicha shakl beriladi. Daktilologiyada bir yoki ikkala qo'l barmoqlaridan foydalanish mumkin (asosan o'ng qo'l barmoqlaridan foydalaniladi). Daktilologiya kar, kar-soqovlarning oson va tez so'zlashuviga imkon beradi. Kar va kar-soqovlar daktilologiya belgilarini ko'zi bilan qabul qiladi. Kar bolalar uchun bog'cha va maktabning boshlang'ich sinflarida daktilologiyadan asosiy o'qitish vositasi sifatida, shu maktabning yuqori sinflarida esa undan				

yordamchi o'qitish vositasi sifatida foydalaniladi. Kar-soqovlarga ta'lim berishda daktilologiya birdan-bir muomala vositasidir

3-mavzu. Shartli belgilar va raqamlar

Rossiyada imo-ishora tilidan 120,5 ming kishi foydalanadi. Imo-ishora tarjimoni kasbi faqat 1992 yilda to'laqonli ixtisos sifatida tan olingan va Umumrossiya karlar jamiyati (VOG) Markaziy kengashining iltimosiga binoan Rossiya Federatsiyasi Mehnat vazirligi tomonidan tariflar va malaka ma'lumotnomalariga kiritilgan. VOG ma'lumotlariga ko'ra, Rossiyada faqat 1100 ta surdo tarjimonlar ishlaydi, kamida 7600 mutaxassis o'qitilishi kerak

4-mavzu. Odatiy ishlatiladigan so'zlar

Imzo tarjimasi - og'zaki nutqni imo-ishora tiliga va aksincha tarjima qilish jarayoni. Imo-ishora tili - odamlar o'rtasidagi og'zaki bo'lmagan muloqot turlaridan biri (so'zlarni ishlatmasdan). Bu mimika, imo-ishoralar va artikulyatsiyani birlashtiradi. Ba'zi davlatlar ushbu tilni har kuni muloqot qilish uchun ishlatadigan odamlarning ko'pligi sababli ikkinchi rasmiy til sifatida tan olishadi. Bularga Yangi Zelandiya, Islandiya va boshqalar kiradi.

5-mavzu. Oila, oilaviy munosabatlar

Dunyo bo'ylab kar odamlar uchun yagona til mavjudligi haqida gap ketganda, universallik yo'q. Shunday qilib, bir xil imo-ishoralar bo'lsa ham, ular turli tillarda turli ma'nolarni qabul qiladilar. Belgiya, Shveytsariya yoki Ispaniya kabi ikki yoki undan ortiq rasmiy tilga ega bo'lgan mamlakatlar bir xil miqdordagi imo-ishora tillariga ega. Har qanday tilni o'rganish singari, karlar ham tinglovchilar singari o'z mintaqasining imo-ishora tiliga ko'ra ta'lim olishadi va kamdan-kam hollarda mamlakatning boshqa tilida bo'lishadi.

6-mavzu. Uy ro'zg'or buyumlari

Darhaqiqat, har qanday tilning madaniyat bilan uzviy bog'liqligini ta'minlash muhim va shu sababli karlar madaniyatiga alohida e'tibor bermasdan imo-ishora tilini ko'rib chiqish imkonsiz bo'lar edi. Karlar madaniyati imo-ishora tilining barcha ishtirokida, uning viso-patentga layoqatligida, o'zaro aloqada yashirin qoidalarda, grammatik tuzilishiga turtki beradigan vizual mantiqda va uning ustunlari orasida uzatiladigan barcha tarkibida namoyon bo'ladi.

7-mavzu. Oziq ovqat, ovqat, idish-tovoqlar

Bugungi kunda imo-ishora tarjimoni kasbiga katta talab mavjud va shu bilan birga, kamdan-kam uchraydi. Ushbu soha tarjimaning alohida turi sifatida qaraladi, ko'plab kompaniyalar va muassasalar sertifikatlangan mutaxassislarga muhtoj, ammo ular hali ham o'quv bosqichida. Mutaxassislikni o'zlashtirish uchun o'rta ma'lumot yetarli emas - faqat oliy ma'lumot kerak.

8-mavzu. Kiyim –kechak, oyoq kiyimlar

Portugaliyadagi karlar jamiyati va uning madaniyati to'g'risida bilim olishga yordam berishni maqsad qilishgan. Ular buni shaxsiy did va muloqotning barcha turlarini o'zlashtirish istagi uchun qilishadi. Ularning aksariyati shogirdlik faoliyatini boshlaydi. Biz tafakkurimizni qahramonlar, kontekst, tarkib, manbalar va baholash mavzularida tuzdik va ularning har birini ushbu "turli" jarayonning ramzi deb hisoblagan narsalarning ayrim misollari bilan tasvirlashga harakat qildik. Chiqib ketadigan "impressionist portret" bo'shashmasdan yozuvlar to'plamidan hosil bo'ladi va bir nechta qo'llarga bo'yalgan, biz ularni yanada kuzatdik.

9-mavzu. Vaqt

Daktil usuli ko'pincha nodir so'zlarni, ismlarni, familiyalarni va boshqalarni talaffuz qilish uchun ishlatiladi, ya'ni chet tilida ushbu so'z uchun analog mavjud bo'lmasa. Imo-ishora tarjimonlari keyingi ish uchun bitta yo'nalishni tanlaydilar: madaniyat, tibbiyot, siyosat va boshqalarda, ba'zilar tarjima bilan shug'ullanadilar.

10-mavzu. Tabiat

Umumiy ta'lim va pedagogik vaziyatda, qoida tariqasida, birinchi sessiyada taqdimot qilish bilan boshlanadi. Deyarli har doim kompilyator o'z nutqidan oldin yoki keyin so'roq qilishda bizdan "biz nima deymiz", "nima qilamiz", "qayerdan keldik", "nega biz bor" va hokazolarni so'rashadi. bu holda bunday narsa sodir bo'lmadi. Boshqalarning bilimi o'z vaqtida ilg'or edi va tarkibni chuqurlashtirishga hamroh bo'ldi.

11-mavzu. Maktab, ma'lumot

Mutaxassislar nafaqat oddiy muloqotda, balki huquqiy, tibbiy yoki mehnat muammolari bilan bog'liq vaziyatlarda ham yordam berishadi. Eshitish qobiliyati cheklangan odamlar turli korxonalarda ishlashlari mumkin, mutaxassis esa ularga ko'rsatmalar, mehnat faoliyati to'g'risidagi ma'lumotlarni tarjima qiladi.

12-mavzu. Shahar, transport

O'qitish va o'qitish sharoitida: sukunat - tinglovchilarning konstruksiyasi. Birinchi sinf tinglovchilarining ko'pchiligini hayratga solgan jihatlardan biri bu xonadagi sukunat edi. Vaqt o'tishi bilan biz sukunat, avvalambor, tomoshabinlarning qurilishi ekanligini tushunamiz. Ushbu maxsus sharoitda "muammo" biz o'qituvchini tinglamaganligimizda yoki o'qituvchi bizni tinglamaganligimizda emas edi. "Muammo" haqiqatan ham biz muloqot qila olmaydigan haqiqat edi va har birimiz qilishimiz kerak bo'lgan usullar keng tarqalgan emas edi.

13-mavzu. Sport, dam olish

Imo-ishora tilini idrok qilishni engillashtirish uchun kiyim qorong'i bo'lishi kerak. Qo'l va yuz imo-ishora tarjimonining asosiy vositasidirshuning uchun plastisitni rivojlantirish, yuz ifodalaridan mohirona foydalanish kerak. Suhbatdoshni labda o'qishga imkon beradigan aniq artikulyatsiyaga ega bo'lish muhimdir. Yaxshi ishlab chiqilgan xotira imo-ishoralarni tezda yodlashga yordam beradi, ularning soni juda ko'p.

14-mavzu. Kasb-hunar, mehnat

Mamlakatni bunday miqdordagi tarjimonlar bilan ta'minlash uchun bir yildan ko'proq vaqt kerak bo'ladi, deydi mutaxassislar. Bundan tashqari, kadrlar tayyorlash tizimi butun mamlakat bo'ylab keng qamrovli bo'lishi kerak. Hozirgi kunda Rossiyada faqat bitta universitet - Moskva lingvistik universiteti - bakalavrlar va surdo tarjimonlarning birinchi va yagona guruhini tayyorlaydi. Unda o'n kishi bor va mutaxassisligi bo'yicha talabalar faqat ikkinchi semestrda boshlanadi.

15-mavzu. Tibbiyot

Frantsuzcha imo-ishora tili ingl va imo-ishora tilidir va faqat tana harakati va yuz ifodalari bilan ifodalanadi, ovoz va eshitish yo'q: eshitish aloqani butunlay o'zgartirishi kerak. Frantsuz imo-ishora tili boshqa tillardan biri bo'lib, uni o'qitishga bag'ishlangan tashkilotlar xuddi shu savollarni berishadi

IV SEMESTR

1-mavzu. O'simlik olami

O'simliklar — tirik organizmlar dunyosi; fotosintez qilish xususiyatiga ega bo'lgan avtotrof organizmlar (qarang Avtotroflar); hujayra po'sti, odatda, qalin sellyulozadan, zaxira oziq moddasi kraxmaldan iborat. Ayrim o'simliklar (saprofitlar, parazitlar) uchun xos bo'lgan geterotrof oziqlanish ikkilamchi hisoblanadi. O'simliklarga ga xos boshqa xususiyatlar (o'ziga xos rivojlanish sikli, organlarning shakllanish yo'li, yopishib yashash va boshqalar) hamma o'simliklarga tegishli emas, lekin bu belgilarning majmui o'simlikni boshqa tirik organizmlardan oson farq qilishga imkon beradi.

2-mavzu. Hayvonot olami

Hayvonlar — geterotrof organizmlar, ya'ni ular tayyor organik moddalar bilan oziqlanadi. Hayvonlarda metabolizm faol kechishi tufayli ularning o'sishi cheklangan. Evolyutsiya jarayonida har xil organlar funksional sistemasi: muskul, ayirish, nafas olish, qon aylanish, jinsiy va nerv sistemalarining shakllanishi hayvonlar uchun xos bo'lgan eng muhim xususiyatlardan hisoblanadi. Hayvonlar hujayrasi qattiq sellyuloza qobiqning bo'lishi bilan o'simliklardan farq qiladi.

3-mavzu. Inson

Shaxs — alohida individ, mohiyatan yaxlit ijtimoiy-axloqiy olam. U o'zida inson mohiyatini, uning mavjudot sifatidagi qadriyatini mujassam etadi. Shaxs ijtimoiy-gumanitar fanlarda o'z yo'nalishi, tadqiqot obyekti va maqsadi nuqtai nazaridan turlicha talqin etiladi. U o'ta murakkab, ziddiyatli, qarama-qarshi, o'zini o'zi inkor etadigan mavjudot sifatida, biologik, fiziologik, ijtimoiy, ma'naviy, ruhiy, axloqiy va estetik aqlidrok, tafakkur obyekti sifatida, hatto, falsafiy va mantiqiy, yashash huquqi va hayot mantig'i jihatidan tadqiqot manbaiga aylanishi mumkin.

4-mavzu. Aqliy faoliyat

Fikrlash tushunchasi insonni o'zgaruvchan hayot sharoitlariga moslashtirish uchun zarur bo'lgan xulq-atvor xususiyatlarini umumlashtirishga yordam beradi. Hayot muammolarini hal qilish qobiliyatini, og'zaki (o'qish tushunchasi, leksik fond, tarjimai hol) va amaliy bilimlarni (maqsadlarga erishish qobiliyatini) aniqlash. Shunday qilib, aqlni fikrlash apparatlarining muayyan bosqichi deb hisoblash mumkin. O'z navbatida, intellektual faoliyat qobiliyati kiruvchi axborotni idrok etish va qayta ishlashning o'ziga xos xususiyatlarining kombinatsiyasi hisoblanadi.

5-mavzu. Huquq, qonun

Qonun (huquqda) — inson, jamiyat va davlat manfaatlari nuqtai nazaridan eng muhim hisoblanadigan ijtimoiy munosabatlarni mustahkamlash, rivojlantirish va tartibga solish vositasi. Qonun davlat oliy vakillik organlarining eng yuqori kuchga ega bo'lgan hujjatidir. Qonun davlat huquq tizimining asosini tashkil qiladi, davlatning boshqa hamma organlarining normativ aktlariga nisbatan eng katta yuridik kuchga ega bo'ladi. Qonun uchun uni qabul qilishning alohida tartibi. bir necha bosqichdan iborat maxsus qonun chiqarish jarayoni xosdir. Bu bosqichlar qonunchilik tashabbusi, qonun loyihasining muhokama qilinishi, Qonunning qabul qilinishi va uning e'lon qilinishidan iborat.

6-mavzu. Mamlakatlar va shaharlar

Aholi manzilgohlarini Shahar toifasiga o'tkazish ma'lum qonuniy tartibda amalga oshiriladi va chegarasi belgilanadi. Turli mamlakatlarda Shahar maqomini olish mezonlari turlicha, mas, Daniya va Ispaniyada aholi soni 250 kishi, Gruziya va Turkmanistonda 5 ming, Tojikiston va Qirg'izistonda 10 ming, Rossiyada 5—12 ming, Yaponiyada 25 ming kishi bo'lishi kerak. O'zbekistonda 7 mingdan yuqori bo'lishi talab etiladi. Aholi soniga ko'ra, Shaharlar kichik (50 minggaacha), o'rta (50—100 ming) va katta (100 mingdan ortiq) bo'ladi. O'zbekistonda 120 shahar, 113 ta shaharcha bor. Shundan 17 tasi katta shaharlar (Toshkent, Samarqand, Namangan, Andijon, Buxoro, Qo'qon, Farg'ona, Nukus, Qarshi, Urganch, Olmaliq, Angren, Chirchiq, Navoiy, Marg'ilon, Termiz, Jizzax), 16 tasi o'rta va qolganlari kichik shaharlar. Shaharlar bajaradigan vazifalariga ko'ra — poytaxt, sanoat, transport, turizm, rekreatsiya, din, fan va ilmiy tekshirish markazlariga bo'linadi. Shuningdek, respublikaga bo'ysunuvchi, muxtor respublika, viloyat, tumanlarga bo'ysunuvchi Shaharlarga ajratiladi.

7-mavzu. Davlatlar (MDX)

Shahar aholisi butun jahon aholisining 47,5% dan ortig'ini tashkil etadi. BMTda qabul qilingan terminologiyaga muvofiq, 8 mln. va undan ortiq aholisi bo'lgan Shaharlar — megashahar deb yuritiladi. Bunday Shaharlar Yer yuzida 1950-yilda 2 ta, 1995-yilda 22 ta, hozirgi kunda 25 dan ortiq. Bir yoki ikki Shahar atrofida Shahar va shaharchalarning zich joylashishi Shaharlar aglomeratsiyasi deyiladi. Eng yirik Shahar aglomeratsiyalari: Tokio, Nyu-York, Mumbay, Shanxay, Mexiko, San-Paulo va boshqalar O'zbekistonda Toshkent, Farg'ona — Marg'ilon,

Samarqand, Andijon, Namangan va boshqalar Shahar aglomeratsiyalari shakllanmoqda. Bir necha Shahar aglomeratsiyalari qo‘shilib, megalapolis yoki megapolislarni tashkil qiladi. Hozirgi Bosvash, Tokaydo va boshqalar megapolislar bor.

8-mavzu. Armiya

Armiya (lotincha. armo — qurollantiraman) — quruqlikdagi qo‘shinlar yoxud (ba‘zan) davlatning harbiy-dengiz flotidan boshqa barcha qurolli kuchlari majmui. Shuningdek, A. deganda jangovar operatsiyalar olib borishga mo‘ljallangan bir nechta qo‘shilma va qurolli kuchlarning turli qismlari operativ birlashmasi (umumqo‘shin yoki 638 dala, tank, havo, havo-desant A.si va boshqalar) tushuniladi. Turkiy xalqlarda qo‘shin, lashkar, cherik deb atalgan.

9-mavzu. San‘at

San‘at — ijtimoiy ong va inson faoliyatining o‘ziga xos shakli. San‘at qadimiy tarixga ega bo‘lib, u jamiyat taraqqiyotining ilk bosqichlarida mehnat jarayoni bilan, kishilar ijtimoiy faoliyatining rivojlanishi bilan bog‘liq holda vujudga kela boshlagan. Ibtidoiy san‘atning dastlabki izlari so‘nggi paleolit davriga, taxminan mil. av. 40—20-ming yillikka borib taqaladi. U davrda hali san‘at inson faoliyatining mustaqil shakli sifatida ajralib chiqmagan edi. Chunki ma‘naviyat moddiy i.ch. bilan qorishiq holatda edi. Keyinchalik madaniyatning o‘sishi natijasida san‘at alohida soha sifatida asta-sekin ajrala bordi.

10-mavzu. Qishloq xo‘jaligi

Qishloq xo‘jaligi moddiy ishlab chiqarishning asosiy tarmoqlaridan biri. Dehqonchilik va chorvachilik mahsulotlari olish uchun ekinlar ekish va chorva mollarini ko‘paytirish bilan shug‘ullanadi, aholini oziq-ovqat mahsulotlari va xalq xo‘jaligining bir qancha tarmoqlarini xom ashyo bilan ta‘minlaydi. Qishloq xo‘jaligi o‘simlik va hayvon mahsulotlarini dastlabki qayta ishlashning turli tarmoqlarini ham o‘z ichiga oladi. Ishlab chiqarishning boshqa sohalaridan farq qilgan holda qishloq xo‘jaligi juda katta maydonlarda va hududiy xilma xil sharoitlarda olib boriladi.

Seminar mashg‘ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

IV SEMESTR

1. Ijtimoiy tarmoq
2. Bir biriga oxshash imo-ishoralarni farqlash
3. Imo-ishorada she‘r aytish
4. Imo-ishorada sahna ko‘rinishi tarjima qilish
5. Imo-ishora tilidan foydalangan holda mustaqil ijtimoiy-maishiy hayotga moslashish ko‘nikmalari

III. Amaliy mashg‘ulotlar bo‘yicha ko‘rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg‘ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

III SEMESTR

1. O'zbekiston karlarining imo-ishora nutqi tarixidan
2. O'zbek tilining daktil alifbosi
3. Shartli belgilar va raqamlar
4. Odatiy ishlatiladigan so'zlar
5. Oila, oilaviy munosabatlar
6. Uy ro'zg'or buyumlari
7. Oziq ovqat, ovqat, idish-tovoqlar
8. Kiyim –kechak, oyoq kiyimlar
9. Vaqt
10. Tabiat
11. Maktab, ma'lumot
12. Shahar, transport
13. Sport, dam olish
14. Kasb-hunar, mehnat
15. Tibbiyot

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi: IV SEMESTR

1. O'simlik olami
2. Hayvonot olami
3. Inson
4. Aqliy faoliyat
5. Huquq, qonun
6. Mamlakatlar va shaharlar
7. Davlatlar (MDX)
8. Armiya
9. San'at
10. Qishloq xo'jaligi
11. Ijtimoiy tarmoq
12. Bir biriga oxshash imo-ishoralarni farqlash
13. Imo-ishorada she'r aytish
14. Imo-ishorada sahna ko'rinishi tarjima qilish
15. Imo-ishora tilidan foydalangan holda mustaqil ijtimoiy-maishiy hayotga moslashish ko'nikmalari

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'limni baholash – bu talabalarning jamoaviy tartibda va yakka tartibda berilgan amaliy loyihalarni bajarishlari orqali amalga oshiriladi. Bunda har bir talabaga bitta jamoaviy loyiha va ikkita yakka tartibda bajariladigan loyiha beriladi. Talaba berilgan loyihaning maqsad va vazifalarini, mohiyatini tushungan holda qo'yilgan masalani o'rganib, izlanishlar olib boradi. Olingan natijalarni tahlil qilib, hulosalari bilan taqdimotlar tayyorlab himoya qiladi. Ishchi fan dasturida

	loyihalarning soni, mavzusi, mazmuni bajarish usullari va topshirish muddatlari to'liq ochib beriladi. Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular: III SEMESTR 1. Imo-ishora metodikasi 2. Imo-ishora muloqot vositasi sifatida 3. Imo-ishora qilishga qo'yilgan talablar 4. Imo-ishora texnikasi 5. Imo-ishorada so'zlarni to'g'ri ko'rsatish 6. Imo-ishorada gaplarni to'g'ri ko'rsatish 7. Imo-ishorada kichik matnlarni to'g'ri ko'rsatish 8. Dialogik nutqning imo-ishorada tasvirlash 9. Syujetli rasmlari imo-ishorani tasvirlash 10. Filmlarni imo-ishorada ifodalash Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular: IV SEMESTR 1. Imo-ishorali diktant 2. Og'zaki nutqni imo-ishorada ifodalash 3. OAV dagi maqolalarni imo-ishorada ifodalash 4. Sinonim imo-ishoralarni farqlash 5. Kasbga oid imo-ishoralar 6. Ijtimoiy tarmoq 7. Bir biriga oxshash imo-ishoralarni farqlash 8. Imo-ishorada she'r aytish 9. Imo-ishorada sahna ko'rinishi tarjima qilish 10. Imo-ishora tilidan foydalangan holda mustaqil ijtimoiy-maishiy hayotga moslashish ko'nikmalari
3.	VII. Ta'lim natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: - O'zbekiston karlarining imo-ishora nutqi tarixidan, O'zbek tilining daktil alifbosi, Shartli belgilar va raqamlar, Odatiy ishlatiladigan so'zlar, Oila, oilaviy munosabatlar, Uy ro'zg'or buyumlari, Oziq ovqat, ovqat, idish-tovoqlar, Kiyim –kechak, oyoq kiyimlar, Vaqt, Tabiat, Maktab, ma'lumot, Shahar, transport, Sport, dam olish, Kasb-hunar, mehnat, Tibbiyot tasavvurga ega bo'lishi; (bilim) - Imo-ishora metodikasi, Imo-ishora muloqot vositasi sifatida, Imo-ishora qilishga qo'yilgan talablar, Imo-ishora texnikasi, Imo-ishorada so'zlarni to'g'ri ko'rsatish, Imo-ishorada gaplarni to'g'ri ko'rsatish, Imo-ishorada kichik matnlarni to'g'ri ko'rsatish, Dialogik nutqning imo-ishorada tasvirlash, Syujetli rasmlari imo-ishorani tasvirlash, Filmlarni imo-ishorada ifodalash foydalana olishi; (ko'nikma). - Imo-ishorali diktant, Og'zaki nutqni imo-ishorada ifodalash, OAV dagi maqolalarni imo-ishorada ifodalash, Sinonim imo-ishoralarni farqlash, Kasbga oid imo-ishoralar, Ijtimoiy tarmoq, Bir biriga oxshash imo-ishoralarni farqlash, Imo-ishorada she'r aytish, Imo-ishorada sahna ko'rinishi tarjima qilish, Imo-ishora tilidan foydalangan holda mustaqil ijtimoiy-maishiy hayotga moslashish malakalarga ega bo'lishi kerak.

4.	VIII. Ta’lim texnologiyalari va metodlari: • ma’ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo’lib ishlash va hioya qilish uchun loyihalar
5.	IX. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to’la o’zlashtirish, tahlil natijalarini to’g’ri aks ettira olish, o’rganilayotgan jarayonlar va tushunchalar haqida mustaqil mushohada yuritish, joriy va oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo’yicha variantlar asosida yozma topshiriqlarni bajarishi zarur.
6.	X. Asosiy adabiyotlar: 1. “O’zbekiston karlarining imo-ishora nutqi”, 2011 yil 2. Denis Draga, “RJY”, Moskva 2011 yil 3. R.Fradkina, “Gapiruvchi qo’llar” Moskva 2001 4. Avvalboyeva D., Imo-ishora tili,Toshkent 2021 5.Sultonsaidova S., O’.Sharipova. O’zbek tili stilistikasi.//O’quv qo’llanma. –T., 2009. XI. Qo’shimcha adabiyotlar 1. Qodirova F.U., Sayfullayeva I.Q., Inklyuziv va korreksion ta’limda Art texnologiyalar, 2022 yil, ZEBO_PRINT 2. Qodirova F.U., Achilova S.J., Dehqanova M.G’, Logopedik texnologiya. 2023 yil 3. Qodirova F.U., Dehqanova M.G’., Pulatova D.A., Ibadullayeva SH.N., Surdopsixologiya, 2023 yil 4. Mirziyoyev Shavkat Miromonovich. Yangi O’zbekiston strategiyasi.- Toshkent, 2021. -458 b. 5. Jiyanova N., Mo’minova O., Maksumova S. Nutq madaniyati. 1va 2-kitob. –Toshkent: Navro’z, 2016. Axborot manbalari http://www.edu.uz–O’zbekiston Respublikasi Oliy va o’rta maxsus ta’lim vazirligi sayti. http://www.uzedu.uz – O’zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligi sayti. www.pedagog.uz www.cspi.uz www.pedagog.uz www.edu.uz www.natlib.uz (A.Navoiy nomidagi O’z.MK) www.ziyonet.uz - Ziyonet axborot-ta’lim resurslari portali

7.	Chirchiq davlat pedagogika universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va universitet Kengashining 2023 yil “_____” _____dagi qarori bilan tasdiqlangan
8.	Fan/modul uchun ma’sul: Dehqanova M.G’.- Pedagogika fakulteti, Maxsus pedagogika kafedrası o’qituvchisi.
9.	Taqrizchilar: Teshaboyeva Feruza - Qo’qon davlat pedagogika institute, maxsus pedagogika kafedrası dotsenti (Phd); Abdualilova Shoirā – CHDPU, Pedagogika fakulteti, Maxsus pedagogika kafedrası dotsenti.